

17.12.2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö
lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä

Lausuntopyynnön diaarinumero: OKM/53/010/2018

Vastausaika päättyy: 17.12.2018

Lausuntokohtia: 9

Valtioneuvoston asetus yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1. Asetusluonnoksessa (5 §) esitetään, että yliopistolain 49 §:n 3 momentissa tarkoitettua perusrahoituksesta 76 prosenttia määräytyisi toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella ja 24 prosenttia muiden koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteiden perusteella. Koulutuksen perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi esitetään 42 % ja tutkimuksen perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi 34 %. Strategiaperusteisen rahoituksen osuudeksi esitetään 15 % ja valtakunnallisten tehtävien osuudeksi 9 %.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 1:

Tavoitteena on ollut lisätä korkeakoulujen rahoituksen vakautta ja ennustettavuutta eikä heikentää sitä, ja nyt kehitys on päinvastaista. Mielestämme rahoitusmallin pitää rakentua kolmesta korista: perusrahoitus, tuloksellisuusrahoitus ja strateginen rahoitus. Kansainvälisesti verrattuna mallista puuttuu perusrahoituksen osuus (ns. sitomattoman rahan osuus), jolla yliopiston rahoituksellista toiminta-autonomiiaa vahvistetaan ja huomioidaan nykyinen toiminta.

Katsomme, ettei tutkintojen määrään sidottu rahoitus ole perusrahoitusta. Perusrahoitusta on esimerkiksi opiskelijamääriin sidottu rahoitus, jolloin se on hyvin ennakoitavissa, eikä 0-summapelillä kilpailtua.

Mielestämme koulutuksen rahoitusosuuden on oltava jatkossakin painoarvoltaan suurin. Vakauttavaksi katsotun rahoituksen kokonaisuus pienenee nyt yliopistojen osalta seitsemän prosenttiyksikköä.

17.12.2018

Rahoitusmallin ei pitäisi ohjata yliopistoja kilpailemaan toisiaan vastaan näin vahvasti. Mielestämme rahoitusmalli, joka perustuu tulokseen ja kilpailuun, ei sovi pienelle yhteiskunnalle kuten Suomi. Me emme pärjää koskaan määrällä ja hinnalla, vaan laadulla. Nykyinen ja ehdotettu rahoitusmalli ei takaa laatua. Pikemminkin se ohjaa yliopistoja tuottamaan sitä mitä mitataan - ei laadun, vaan määrän ehdoilla. Nyt ne juoksevat kilpaa ylläpitääkseen suhteelliset osuutensa eri indikaattoreiden muodostamista rahoituskoreista, kun lähtökohtana pitäisi olla yhteistyö.

Ennakoimattoman strategisen rahoituksen osuutta ei tule kasvattaa nykyisen mallin 12 prosentista 15 prosenttiin vaan ohjata nämä kolme prosenttiyksikköä koulutuksen osuuteen (erityisesti tutkintoihin), jolloin prosenttiosuus on 45 prosenttia.

2. Koulutuksen rahoitusosuuteen (6 §) esitetään lisättäväksi uraseurantaan perustuva rahoitusosuus.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 2:

Pidämme tätä osittain tarkoituksenmukaisena. Työuraan vaikuttavat monet muutkin seikat kuin koulutuksen järjestäjästä johtuvat seikat. Henkilökohtaiset ominaisuudet, persoona, yhteiskunnan taloudellinen tilanne. Uraseurantakysely on ollut yliopistojen käytössä jonkin aikaa, mutta kokemusta indikaattorina siitä ei ole ja tuottaa osin hyvin vanhaa tietoa korkeakouluille. Uraseurannassa myönteistä on, että sillä voidaan tavoittaa myös ulkomaille työllistyneitä tutkinnon suorittaneita. Mittarin vaikutuksia on seurattava huolella ja lisäksi mittarin osuuden kokoa on mietittävä.

Näkemyksemme mukaan yrittäjäksi työllistymisen kaksinkertaiset pisteet yliopistojen työllistymisindikaattorissa eivät ole perusteltuja. Yrittäjistä ylivoimaisesti suurin osa on yksin- ja pienyrittäjiä. Pidämme eettisesti kyseenalaisena asettaa korkeakouluille kannusteita, joiden toteuttamiseen liittyvät yritystoiminnan taloudelliset riskit tulevat opiskelijoiden kannettavaksi. Tällainen toiminta olisi sekä suoraa puuttumista korkeakoulujen opetussisältöihin että opiskelijan kannustamista riskinottoon korkeakoulun rahoituksen edistämiseksi.

Yrittäjäksi työllistymisen käyttäminen rahoituksen kriteerinä on myös syrjivää korkeakoulujen näkökulmasta, koska se suosii perusteetta niitä korkeakouluja, joissa on koulutusaloja, joista perinteisesti valmistuu yrittäjiksi helpommin työllistyviä (kauppatieteet, insinööritieteet).

3. Muihin koulutuksen ja tiedepolitiikan tavoitteisiin pohjautuvia rahoitusosuuksia (7 §) esitetään tarkennettavaksi strategiaperusteisen rahoituksen määräytymisperusteiden osalta

17.12.2018

siten, että se jakaantuisi yliopiston strategiaa ja uudistumista tukevaan osuuteen sekä valtioneuvoston korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita tukevaan osuuteen.

Pääosa rahoituksesta kohdistuisi yliopiston omaa strategiaa ja uudistumista tukeviin toimenpiteisiin. Yliopiston strategiaa ja uudistumista tukevassa osiossa huomioitaisiin myös toimintaa läpileikkaava kansainvälisyys korkeakoulukohtaisista lähtökohdista (mittarit ja seuranta).

Toimenpiteistä ja niiden seurannasta sekä niitä tukevasta strategiaperusteisesta rahoitusosuudesta sovittaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön ja yliopistojen välillä. Valtioneuvoston korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita tukeva osuus perustuisi mainittuja tavoitteita edistäviin OKM:n ohjelmiin.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

[Kyllä](#)

[Ei](#)

[Ei kantaa](#)

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 3:

Nykyinen strategiarahoitus on haun ja jakotavan perusteella läpinäkyvyydeltään heikkoa. Strateginen rahoitus on ollut hyvin pitkälle harkinnanvaraista rahoitusta, ja sen ennakoitavuus korkeakouluille on ollut heikkoa. Jatkossa strategiaproessin ja rahoituspäätösten perustelemisen on oltava avointa. Yliopistojen on pystyttävä jatkossa arvioimaan paremmin mahdollisuuksiaan saada strategiarahoitusta. OKM:n on julkaistava tiedot siitä, kuinka tämä raha on yliopistojen välillä jaettu ja millä perusteella. Strategisen rahoituksen jakaminen osioihin A (yliopiston strategia) ja B (valtioneuvoston strategia) on kannatettava, ja edelleen niin, että pääosa strategisesta rahoituksesta kohdistuisi yliopiston strategiaa ja uudistumista tukevaan osuuteen ja pienempi osa valtioneuvoston korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita tukevaan osuuteen. Asetusluonnoksessa ei määritellä, kuinka paljon vähintään kohdistuisi yliopistojen omaan strategiaa tukevaa toimintaan. Työryhmässä asiaa käsiteltiin niin, että vähintään 2/3 olisi tällaista rahoitusta.

Korkeakoulutuksen kehittäminen tarvitsee myös valtionavustuksina jaettavaa rahoitusta kehittämis-, kokeilu- ja käynnistämishankkeisiin, joilla pyritään pysyviin toiminnallisiin ja rakenteellisiin muutoksiin. Osio B vastaa mielestämme tähän.

Osion A on tuettava korkeakoulujen omia valintoja. Strategiasta ja sen mukaisesta toiminnasta päättää korkeakoulun hallitus. Korkeakoulut kuvaavat strategioissaan niitä toimenpiteitä, joita halutaan edistää alueen ja kansallisen tason lähtökohdista Korkeakoulujen strategiatyö on keskeinen osa niiden autonomista päätöksentekoa. Strategisia valintoja ja toimia pitää kunnioittaa strategiarahoitusta jaettaessa. Tällä edistetään sekä korkeakoulujen profiloitumista että niiden ja sidosryhmien välistä yhteistyötä.

17.12.2018

Korkeakoulujen strategioiden on oltava keskenään vertailukelpoisia ja tulevaisuuden tavoitteet niin koulutuksessa, tutkimuksessa kuin innovaatiotoiminnassa on oltava selkeästi ja pitemmälle aikajänteelle määritelty. Nyt kerättävä tieto perustuu menneisyyteen eikä välttämättä anna indikaatiota eteenpäin katsovana. Strategiaprosessin lähtökohtana on oltava luotettava data ja yhdessä jaettu ymmärrys tiedon tulkinnasta. Strategiarahaa ei tule pelkästään käyttää rakenteellisten ratkaisujen tukemiseen, vaan sitä on suunnattava myös koulutuksen kehittämiseen. Suomen Akatemian profiloitumisrahoituksessa on käytetty ulkopuolista kv-paneelia hakemusten arvioinnissa. Tällaista arviointia voisi harkita myös strategiarahoituksen arviointiprosessiin. Strategiapalasen uudistuessa on pohdittava, onko tarvetta erilliselle SA:n profiloitumisasiirille (50 m€) ja harkita sen siirtämistä takaisin valtion yliopistojen perusrahoituksen piiriin. Strategisen rahoituksen osio A pitää sisällään samanlaisia elementtejä kuin tämä erillinen rahoitus.

4. Taideyliopistolle kohdistuva erillisrahoitus lisättäisiin osaksi valtakunnallisia tehtäviä. Voimassa olevassa rahoitusmallissa vastaava erillisrahoitus on toteutettu osana alakohtaista tehtävää, joka esitetään poistettavaksi mallista.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 4:

Taideyliopiston toiminta on muihin tiedepainotteisiin yliopistoihin verrattuna erityistä eikä se pysty vastaavalla intensiteetillä esimerkiksi toteuttamaan rahoitusmallin tutkimusosiota mallissa olevilla indikaattoreilla.

5. Muuta lausuttavaa ehdotukseen valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (esim. alakohtaisen rahoitusosuuden poistaminen ja huomioiminen jatkossa opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen mukaisilla tutkintokohtaisilla kertoimilla)?

Yliopiston rahoitusmalli perustuu kansainvälisesti poikkeuksellisen korkeaan tulosrahoituksen osuuteen, ja sen tulospainotteisuus on lisääntymässä entisestään. Lähes kaikissa maissa korkeakoulut saavat julkisen perusrahoituksensa suurina kokonaisuuksina. Tässä suhteessa tarkasteltuna ehdotettu malli ei ole mielestämme nykyistä mallia parempi. Nyt esitetyt muutokset ovat ristiriidassa tuoreen korkeakoulu-uudistuksesta tehdyn arvioinnin kanssa, jonka tulosten mukaan korkeakoulujen autonomian vahvistaminen edellyttäisi niiden rahoituksellisen autonomian vahvistamista.

Politiikkana on ollut, että rahoitusmallia uudistetaan joka tulossopimuskaudelle, ja siksi korkeakoulujen rahoitusjakoperusteet ovat vaihdelleet viimeisen kymmenen vuoden aikana useasti. Tämä on vähentänyt korkeakoulujen toiminnan ja kehittämisen vakautta ja ennakoivuutta. Jos korkeakoulujen, niiden yksiköiden tai yksittäisten työntekijöiden työ ei tuota mallin edellyttämiä suoritteita, vähenee rahoitus varmasti. Indikaattoreiden muutokset

17.12.2018

näkyvät aina henkilöstön työn muutoksina, sillä se tuottaa rahoitusmallin mukaiset uudet tai uudelleen määriteltävät suoritteet. On syytä kysyä, onko tällainen ohjauspolitiikka tarpeellista? Korkeakoulujen tuloksellisuutta voitaisiin ohjata pienemmälläkin tulososilla.

Tulosrahoitusmallia on puolustettu sillä, että tutkintoindikaattoreihin perustuva rahoitus on ollut historiallisesti melko vakaata. Se, että rahanjaon lopputulosten vuosivaihtelu on viime vuosina voimassa olleen mallin puitteissa ollut pientä, ei poista mallin perusongelmia, kuten henkilöstön kohtaamaa toiminnan tempoilevuutta, eikä se takaa rahoituksen tulevaa vakautta. Erityisesti uusi tutkintopaketti yhdistettynä ala- ja määräaikakertoimilla tuo epävakautta rahoitusmalliin.

Alakohtaisen rahoitusosuuden poistaminen pienentää rahoitusmallin kokonaisvakautta, erityisesti ns. perusrahoituksen (vakauttavan rahoituksen osuutta). Tutkintopaketti, johon on yhdistetty alakohtaisuus koulutusalakertoimilla ja tutkintojen määräaikakertoimilla, on dynaamisilta vaikutuksiltaan arvaamaton.

Se, miten kertoimet malleissa alkavat vaikuttaa, kun esimerkiksi tutkintotavoitteita eri alakorien osalta nostetaan tällaisessa kokonaisuudessa, jää nähtäväksi eikä sitä näkemyksemme mukaan ole riittävästi arvioitu. Todennäköisesti tämä tuottaa heilahteluja huolimatta siitä, että edelleen tutkinnot lasketaan kolmen vuoden keskiarvoina. Korkeakoulujen koulutusalarakenne on myös erilainen. Alakohtaisuus sinällään mahdollistaa saman alan sisällä erilaisia koulutusohjelmahinnoitteluja.

Näkemyksemme mukaan Taideyliopiston lisäksi muiden yliopistojen taidealan koulutus täytyy huomioida vahvemmin rahoitusperusteissa. Taidealoja ei saa keskittää yksinomaan Taideyliopistoon. Opettajankoulutuksen taito- ja taideaineiden riittävä ja laadukas opetus on turvattava.

Lausuntokohtia: 19

Opetus- ja kulttuuriministerin asetus yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä

6. Asetuksen 1 §:n 1 momentissa ja liitteessä esitetään koulutuksen rahoitustekijöiksi ja niiden painoarvoiksi seuraavia:

- 1. Yliopistossa suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen lukumäärä, 19 %**
- 2. Yliopistossa suoritettujen alempien korkeakoulututkintojen lukumäärä, 11 %**
- 3. Avoimessa yliopisto-opetuksessa, erillisinä opintoina ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettujen opintopisteiden yhteismäärä, 4 %**
- 4. Korkeakoulujen yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintopisteiden yhteismäärä, 1 %**
- 5. Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn vastauspisteiden yhteismäärä, 3 %**
- 6. Yliopistossa ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä Suomessa vuosi valmistumisen jälkeen, 2 %**
- 7. Valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastauspisteiden yhteismäärä, 2 %.**

17.12.2018

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa kohtaan 6:

Pidämme tätä osittain tarkoituksenmukaisena, lukuun ottamatta jatkuvan oppimisen (4) ja uraseurantakyselyn (7) vahvistamista. Tutkintojen määrä voisi kuitenkin olla korkeampi kohdassa 1 esitetyn mukaisena ja kansainvälisyyden tulee olla osa koulutuspakettia. Rahoitustekijä 3. Mielestämme jatkuva oppiminen on hoidettava toisin, kuin mitä rahoitusmallissa on esitetty. Jatkuvan oppimisen ratkaisut vaativat reagoitiherkkyyttä, joustoa ja yhteistyötä monien tahojen kanssa. Esitämme, ettei se ole mittarina koulutuksen rahoitustekijöissä. Käsittelemme asiaa kohdassa 8.

Henkilöstökysely vahvistaisi hyvinvoinnin ja koulutuksen ja oppimisen prosessien kokonaiskuvaa. Opiskelijapalaute tuo tietyn näkökulman oppimisen prosessiin ja tätä henkilöstöpalaute täydentäisi.

7. Asetuksen 1 §:n 1-5 momentissa ehdotetaan, että:

- a) tutkintojen laskennassa huomioitaisiin alakohtaiset erot mm. infrastruktuuri- ja henkilöstöintensiivisyydessä eri kertoimilla kolmessa kategoriassa tutkintojen mukaan jaoteltuna (asetuksen liite)**
- b) toinen saman tasoinen tutkinto huomioitaisiin pienemmällä kertoimella ja**
- c) tutkinnon tavoiteajassa suorittaminen huomioitaisiin kahdella eri kertoimella.**

Ylemmissä korkeakoulututkinnoissa koulutusalaryhmittäin sopimuksessa sovittu tutkintotavoite toimisi jatkossakin rahoitusrajana, jonka ylittävistä tutkinnoista ei myönnetä rahoitusta. Alaryhmittelyä on muutettu nykyistä suuremmiksi kokonaisuuksiksi.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa kohtaan 7:

Pidämme ehdotusta osittain tarkoituksenmukaisena. Taustamuistioon ei ole avattu, millä perusteella ja laskentamalleilla tutkintoja on jaettu eri kategorioihin ja kuinka on päädytty eri kertoimiin. Malli ei saa ohjata kaventamaan tutkintokenttää. Mallin pitäisi ohjata laajemmin tarkastelemaan säännöllisesti koulutusten sisältöjä ja mahdollisesti uusien tutkintojen rakentamista esim. kahden tutkinnon rajapinnoille.

17.12.2018

Mielestämme aikaisempi tutkinto ei saisi vaikuttaa rahoitukseen. Toisen tutkinnon suorittaminen kuuluu jatkuvan oppimisen piiriin. Enemminkin on kehitettävä hankitun osaamisen tunnustamista ja tunnustamista edelleen vahvemiksi osaksi tutkintoon johtavaa koulutusta. Lisäksi opinto- ja uraohjausta on lisättävä ja tehostettava, jotta opiskelijaksi hakeutuvaa voidaan ohjata opintojen valinnoissa ja opintoreiteissä hänelle sopivimmalla tavalla. Tosi asia myös on, että alanvaihtajia on jatkossakin työnmurroksen takia. Aiemmasta tutkinnosta ei substanssin osalta voida ehkä tehdä kovin mittavasti hyväksilukua tai tutkinnon suorittamisesta saattaa olla kulunut niin pitkä aika, ettei opiskelija halua tehdä opintojensa tunnustamista.

Tutkintojen suorittaminen tavoiteajassa ja esitetyt kertoimet ovat perusteltuja. Mittari, jossa yhdistyy ala- ja määräaikakertoimet, tekee siitä vaikeasti arvioitavan ja ennakoimattoman. Erityisesti kun vasta tulossopimusneuvotteluissa määritellään koulutusaloittaiset tutkintotavoitteet ja tätä kautta ns. harjan korkeus tutkintokatolle, joka rajaa hinnoittelun piiriin tulevien tutkintojen määrää. Tämä voi aiheuttaa korkeakoulutuskentällä yllättäviä, ja ei-toivottuja muutoksia.

8. Asetuksen 1 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa esitetään, että ns. jatkuvan oppimisen kokonaisuus muodostuisi

- a) yliopiston avoimessa yliopisto-opetuksessa, erillisinä opintoina ja erikoistumiskoulutuksessa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlasketusta määrästä ja**
- b) korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella yliopistossa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlasketusta määrästä.**

Tekijät vastaisivat voimassa olevan rahoitusmallin tekijöitä, joista yhteistyöopinnot ehdotetaan erotettavaksi omaksi laskentakriteerikseen.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 8:

a)

Rahoitusmallin uudistamisessa tavoitteena on ollut vähentää yksittäisiä indikaattoreita. Mielestämme järjestelmässä ei tarvita jatkuvalla oppimiselle erillistä indikaattoria rahoitus pohjaan. Parempi ratkaisu olisi ministeriön, yritysten ja korkeakoulujen välinen suora yhteistyö, jossa alusta lähtien ovat esillä sekä todelliset sisällölliset koulutustarpeet että yritysten taloudelliset investointimahdollisuudet ja -valmiudet. Valtion investoi osaltaan tähän toimintaan voimavaroja korkeakoulukehyksestä erillisen kärkirahoitusohjelman kautta, jonka kokoa voidaan tarpeen mukaan joustavasti säätää esimerkiksi valtion vuotuisissa talousarvioissa ja se voidaan tuoda osaksi strategisen rahoituksen kokonaisuutta

17.12.2018

Jatkuva oppiminen, kuten kansainvälistyminen, ovat strategisia valintoja, jota korkeakoulujen hallitukset ja poliittiset linjaukset ohjaavat. Jos jatkuva oppiminen on omana indikaattorina laskentapohjassa, ohjaa se jatkuvan oppimisen toimintaa samanlaiseksi kaikille. Siksi jatkuvan oppimisen pitää olla strategisen rahoituksen sisällä, jolloin se sallii suuremman liikkumavaran, autonomian hyödyntämisen ja ammattikorkeakoulun oman näkemyksellisyyden jatkuvan oppimisen kehittämisessä. Lisäksi kaikkien ei tarvitse ottaa ko. tehtävää vastuulleen, vaan yliopistot voisivat rakentaa yhdessä aikuisväestöä palvelevan mallin. Koulutusta voidaan myös viedä toisen oppilaitoksen kautta alueelle vallitsevan tarpeen mukaan, kuten nyt FiTECH-yhteistyön puitteissa Lounais-Suomessa tehdään.

Korostamme myös, että rahoitusta jatkuvan oppimisen hoitamiseen ei voida enää ottaa korkeakoulujen perusrahoituksesta, vaan sen on tultava kehityksen ulkopuolelta. Suomalainen yritys-kanta on mikro- ja miniyrittäjä-yrityksistä. Vajaasta 290 000 yrityksestä alle kymmenen työntekijän yrityksiä on 93,9 % (n. 265 000). Pääsääntöiset ne ovat 1-3 hengen yrityksiä. Ei ole realistista odottaa isoja rahavirtoja, kuten esimerkiksi muutamien ammattikorkeakoulujen selvitykset osoittavat alueen yrityksille suunnattujen kyselyjen pohjalta.

Korkeakoululaitoksessa tarvitaan yhdessä tekemisen ja ajattelun muutosta niin koulutusviennissä kuin jatkuvassa oppimisessa. Kokonaisuus on isompi ja vaikuttavuus vahvenee yhdessä tehdessä. Yhteistyö on tarpeellista ulottaa myös toisen asteen ja vapaan sivistystyön suuntaan ja tähän työhön on oltava kannusteita. Muutos edellyttää myös selkeää toimintamallia ja toimintakulttuurin muutosta, ja tätä on ohjattava ministeriöiden suunnalta.

b)

Yhteistyönä järjestettyjen opintojen pitää tukea yliopistoissa olevien opiskelijoiden opiskelua kandidaatin tai maisterin tutkintoon. Korkeakoulujen yhteistyöstä on hyviä esimerkkejä mm. kymmenen yliopiston yhteistyössä järjestämä Valtakunnallinen liiketoimintaosaamisen verkko-opintokokonaisuus LITO tai ammattikorkeakoulujen yhdessä rakentama Campus Online. Molemmat ovat ratkaisuna toimivia ja esimerkillisiä opintojen avaamisesta laajempaan tarjontaan ja sen käyttömahdollisuuksista. Tuemme tällaista toimintaa opintojen yhteistyötoteutuksissa ja siihen on oltava kannuste.

9. Asetuksen 1 §:n 1 momentin 5 kohdassa esitetään opiskelijapalautteeseen liittyvän rahoitustekijän pysymistä mallissa nykyisellään.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 9:

Opiskelijapalautteella tuetaan tietoa koulutuksen laadun ja vuorovaikutuksen kokemuksesta.

17.12.2018

10. Asetuksen 1 §:n 1 momentin 6 ja 7 kohdassa ja 7-8 momentissa ehdotetaan työllistymisen ja työllistymisen laadun rahoitustekijöiden muodostumista:

- a) voimassa olevaa rahoitusmallia vastaavasti työllistymisestä vuosi valmistumisen jälkeen, jonka laskentaan lisättäisiin yrittäjien huomioiminen kertoimella 2; sekä
b) ehdotettavasta uraseurantakyselyn vastausten pisteiden yhteenlasketusta määrästä. Uraseurantakyselyyn liittyvät kysymykset ja niiden pisteytystaulukko ovat asetuksen liitteessä.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 10:

Pidämme ehdotusta osittain tarkoituksenmukaisena.

Yliopistoissa opiskelijaa voidaan ohjata ja neuvoa kohti yrittäjyyttä, mutta ei ensisijaisesti tehdä opiskelijasta hänen valmistuttuaan yrittäjää. On myös eettisesti kyseenalaista asettaa korkeakouluille kannusteita, joiden toteuttamiseen liittyvät yritystoiminnan taloudelliset riskit tulevat opiskelijoiden kannettavaksi. Tällainen toiminta olisi sekä suoraa puuttumista korkeakoulujen opetussisältöihin että opiskelijan kannustamista riskinottoon korkeakoulun rahoituksen edistämiseksi.

Uraseurantakysely on ollut yliopistojen käytössä jonkin aikaa, mutta kokemusta indikaattorina siitä ei ole ja se tuottaa osin hyvin vanhaa tietoa korkeakouluille.

Uraseurannassa myönteistä on, että sillä voidaan tavoittaa myös ulkomaille työllistyneitä tutkinnon suorittaneita. Mittarin vaikutuksia on seurattava huolella.

11. Asetuksen 2 §:ssä ja liitteessä tutkimuksen rahoitusosuuden laskentakriteerien tekijöiksi ja painoarvoiksi esitetään:

1. Julkaisujen lukumäärä, 14 %
2. Yliopistossa suoritettujen tohtorin tutkintojen lukumäärä, 8 %
3. Kansainvälinen kilpailtu tutkimusrahoitus, 6 %
4. Kotimainen tutkimusrahoitus sekä kotimainen ja kansainvälinen yritysrahoitus, 6 %

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

17.12.2018

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 11:

On tärkeää, että tutkimuksen tuotos on mallissa palkitsevampaa kuin tutkimusrahoituksen hakeminen, mutta nyt nämä mittaristot ovat kovin lähellä toisiaan. Julkaisufoorumi on selkeyttänyt hieman eri alojen eri julkaisukäytäntöjen huomioimista mallissa, mutta erityisesti kilpailun rahoituksen osalta eri aloilla on hyvin erilaiset mahdollisuudet rahoituksen hakemiseen ja saamiseen. Mittaristo on kumulatiivinen – malli palkitsee rahoituspäätöksistä, mutta myös sillä rahoituksella tehdystä tuotoksesta, julkaisuista, sen lisäksi, että yliopisto on saanut ulkopuolista rahoitusta. Kilpaillun tutkimusrahoituksen nostaminen erityisesti ulkomaisen kansainvälisen rahoituksen osalta noin merkittävästi ohjaa toimintaa rahoituksen hakemiseen, joka aika on pois tutkimuksen teosta. Toisaalta tämä mittari kohtelee eri aloja hyvin eri tavoin. Toisille on olemassa luontevat rahoituskanavat, kun taas usealta alalta nämä puuttuvat.

Kotimaisen säätiörahoituksen osalta on selvitettävä, onko osa säätiöiden rahoituksesta saatavissa rahoitusmallin piiriin. Tämä tasaisi hieman alakohtaisia eroja siitä, kuinka paljon ulkopuolista rahoitusta on saatavissa.

12. Asetuksen 2 §:n 1 momentissa esitetään voimassa olevan rahoitusmallin mukaisesti, että julkaisuperusteinen rahoitus muodostuu julkaisujen lukumäärästä tiedonkeruu- ja tasoluokittain kertoimella painotettuna 3 momentin tarkennuksissa esitetyllä tavalla. Lisäksi 2 §:n 4 momentissa esitetään julkaisutiedonkeruun luokkien A, C1 ja C2 mukaisia avoimesti saatavilla olevia vertaisarvioituja julkaisuja painotettavaksi kertoimella 1,2.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

[Kyllä](#)

[Ei](#)

[Ei kantaa](#)

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 12:

[Pidämme ehdotusta osittain tarkoituksenmukaisena.](#)

[Julkaisufoorumi ei edelleenkään tunnista oppimateriaalien kehittämistä ja muun yliopistollisen opetusmateriaalin kehittämistä. Koulutustehtävä on kuitenkin tärkeä osa yliopistojen toimintaa, jonka tulee näkyä myös julkaisutoiminnassa.](#)

13. Asetuksen 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa esitetään rahoitusperusteeksi tohtorin tutkintojen määrää yliopiston ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisessä sopimuksessa sovittuun tutkintotavoitteeseen saakka. Laskenta vastaisi voimassa olevan mallin laskentaa.

17.12.2018

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 13:

Tohtoritavoite on ollut korkea, 1600 tutkintoa vuodessa. Mikäli näin korkeaa tavoitetta jatkossa ajetaan, on huolehdittava siitä, että tohtorin tutkinto on muuallekin kuin yliopistoihin ja tutkimuslaitoksiin työllistävä tutkinto.

14. Asetuksen 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa esitetään rahoitusperusteeksi kansainvälistä kilpailtua tutkimusrahoitusta ja 4 kohdassa kotimaista tutkimusrahoitusta sekä kotimaista ja kansainvälistä yritysrahoitusta. Laskenta vastaisi nykyisen rahoitusmallin laskentaa, mutta 4 kohdan sanamuotoa on tarkennettu kuvaamaan paremmin sen sisältöä.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 14:

Pidämme ehdotusta osittain tarkoituksenmukaisena. Kotimaisen säätiörahoituksen osalta on selvitettävä, onko osa säätiöiden rahoituksesta saatavissa rahoitusmallin piiriin. Tämä tasaisi hieman alakohtaisia eroja siitä, kuinka paljon ulkopuolista rahoitusta on saatavissa.

15. Muuta lausuttavaa luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi? Muut mahdolliset kommentit?

Samanlainen tulosrahoitus kaikille yliopistoille tai ammattikorkeakouluille ohjaa korkeakouluja tavoittelemaan samoja asioita. Tämä kaventaa autonomiaa ja korkeakoulujen omien valintojen tekemistä.

Korkeakoululakien oli tarkoitus lisätä korkeakoulujen autonomiaa, joka edellyttää myös rahoittajalta luottamusta. Tehdyt arvioinnit osoittavat nyt päinvastaista – korkeakoulujen autonomian kaventumista.

Näkemyksemme mukaan korkeakouluilla pitää olla enemmän harkintavaltaa rahankäytössään, siksi sitomattoman perusrahoituksen osuutta tulee kasvattaa.

Mielestämme yritystukien kohdentamista elinikäiseen oppimiseen olisi tarkasteltava pikaisesti mahdollisuutena lisätä rahoitusta korkeakoulutukseen ja jatkuvaan oppimiseen.

17.12.2018

Jokaiselle yliopistoille tulee taata aidosti kohtuullinen rahoitus ja toimintaedellytykset. Siksi on tärkeää, että muutokset tehdään suhteellisin pienin askelin, jotta yliopistoilla on mahdollisuus reagoida muuttuviin odotuksiin.

Rahoitusmallin muuttaminen vaikuttaa oletettavasti yliopistojen välisiin rahoitussuhteisiin, ja siksi asetusesityksessä on tarpeen arvioida tämän vaikutusta laajemmin. Rahoituksen pienenemisellä voi olla merkittäviä henkilöstövaikutuksia.

Henkilöstön kokemuksen näkökulmasta rahoitusmalli ei ole vain rahanjakomalli. Jos korkeakoulujen, niiden yksiköiden tai yksittäisten työntekijöiden työ ei tuota mallin edellyttämiä suoritteita, vähenee rahoitus varmasti. Indikaattoreiden muutokset näkyvät aina henkilöstön työn muutoksina, sillä se tuottaa rahoitusmallin mukaiset uudet tai uudelleen määriteltävät suoritteet. Mallin henkilöstö- ja työhyvinvointivaikutusten arviointi on puutteellista.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Olli Luukkainen
puheenjohtaja

Hanna Tanskanen
yliopistoasiamies